

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Onderzoek naar effecten van geslacht en seksuele identiteit van ouders: worden we er wijzer van? Een kritische analyse van Biblarz en Stacey

Tavecchio, L.

Publication date

2010

Document Version

Final published version

Published in

Kind en Adolescent Review

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Tavecchio, L. (2010). Onderzoek naar effecten van geslacht en seksuele identiteit van ouders: worden we er wijzer van? Een kritische analyse van Biblarz en Stacey. *Kind en Adolescent Review*, 17(4), 470-473.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Signalementen

Onderzoek naar effecten van geslacht en seksuele identiteit van ouders. Worden we er wijzer van?

Een kritische analyse van Biblarz en Stacey

In haar commentaar op het artikel van Biblarz en Stacey (2010) wijst Tasker (2010) erop dat veel verschillen tussen kinderen van lesbische en heteroseksuele ouderparen eerder te maken hebben met attitude-aspecten dan met kernaspecten van de sekse-identiteitsontwikkeling van de kinderen. Dit is mogelijk toe te schrijven aan de wens van veel lesbische paren om mannen bij de opvoeding te betrekken, vooral voor hun zonen. De meeste lesbische ouderparen betrokken mannen op verschillende, soms verrassende, manieren bij de opvoeding: daarbij kan het gaan om broers van de moeders, vaders, homo- en heteroseksuele vrienden en spermadonoren. Deze moeders hadden niet per se een 'klassieke' vaderrol voor ogen, maar ze deden hun best om op deze manier de betrokkenheid van mannen in het leven van hun opgroeiende kinderen te bevorderen (Goldberg & Allen, 2007). Het is duidelijk dat voor meer definitieve conclusies over de mogelijke invloed van gelijkgeslachtelijk ouderschap op de sekseontwikkeling van kinderen meer en beter onderzoek beslist nodig is. In dit kader pleit Tasker voor meer verfijnde meetmethoden en grotere steekproeven, waarbij naast lesbische moeders ook *homovaders* worden betrokken, die *longitudinaal* worden gevolgd om de eventuele interactie sekse ouder x sekse kind nader te onderzoeken. Eerder wezen Goldberg en Allen (2007) er immers al op dat sommige lesbische moeders hun opvattingen over de noodzaak van mannelijke betrokkenheid na de geboorte van hun kind hadden gewijzigd naar aanleiding van de behoeften en interesses van hun opgroeiende kinderen.

Strohschein (2010) benadrukt in haar commentaar op Biblarz en Stacey hoe lastig het is om in onderzoek naar 'optimaal ouderschap' het effect van de sekse van de ouder te (onder)scheiden van andere, daarmee verstrengelde, variabelen als het aantal ouders, seksuele identiteit of oriëntatie, huwelijksstatus en biogenetische relatie tot de

kinderen. Biblarz en Stacey gingen op zoek naar twee soorten bewijsmateriaal: onderzoek naar 1 verschillen tussen alleenstaande biologische moeder- en vadergezinnen en onderzoek naar 2 verschillen tussen geplande lesbische gezinnen en heteroseksuele (gehuwde) ouderparen. In haar commentaar uit Strohschein zich nogal sceptisch over de kans van slagen van Biblarz en Staceys pogingen om bovengenoemde variabelen op een wetenschappelijk verantwoorde en vooral methodologisch accurate wijze te onderscheiden van de met ouderlijke sekse geassocieerde effecten. Als voorbeeld noemt ze hun uitspraak dat 'vrouwelijke ouders hoger scoorden in op kennis gebaseerde opvoedingsvaardigheden en een warmere, hechtere, meer communicatieve relatie met hun kinderen ontwikkelden dan heteroseksuele mannen' (p. 11). Om deze bewering te staven citeerden Biblarz en Stacey onder andere het onderzoek van Golombok, Tasker en Murray (1997) die ouderlijke warmte en interactie met het kind in alleenstaande lesbische en heteroseksuele-moedergezinnen en heteroseksuele twee-oudergezinnen vergeleken, maar steeds *alleen* het *opvoedingsgedrag van de moeders* beoordeelden. Omdat vaders niet werden beoordeeld was *sekse van de ouder dus geen onderzoeksvariabele* en had de bevinding dat 'ouders van het vrouwelijk geslacht hoger scoorden dan heteroseksuele mannen' correct(er) geformuleerd moeten worden als 'moeders in heteroseksuele relaties vertoonden minder warmte en minder interactie met hun kinderen dan alleenstaande moeders, zowel lesbische als heteroseksuele'. Overigens vermelden Biblarz en Stacey niet dat de kinderen in de door Golombok c.s. onderzochte vaderloze gezinnen zichzelf als 'minder cognitief en fysiek competent' beschouwden dan de kinderen in gezinnen met vaders (Golombok e.a., 1997: 788). En in een later onderzoek van Golombok c.s. (2003) bleek dat de vaders in heteroseksuele relaties, vergeleken met de niet-biologische moeders in lesbische gezinnen, niet verschilden in ouderlijke warmte en opvoedingskwaliteit en significant hogere niveaus van emotionele betrokkenheid bij hun kinderen vertoonden (Golombok e.a., 2003: 26). Volgens Strohschein kan het door Biblarz en Stacey uitgevoerde onderzoek niet echt duidelijk maken hoe de sekse van de ouders er nu precies toe doet, dat wil zeggen of mannen en vrouwen over *specifieke* (seksegebonden) opvoedingskwaliteiten beschikken. Dat komt volgens haar voor een belangrijk deel doordat Biblarz en Stacey 'lesbisch ouderschap' vergelijken met 'gehuwde heteroseksuele ouderparen', terwijl de *feitelijke vergelijkingsgroep* bestaat uit 'heteroseksuele ouderparen' of 'ouders in heteroseksuele verbintenissen'.

Een methodologische fout met flinke consequenties: huwelijksstaat was dus geen onderzoeksvariabele of selectie criterium bij de in Tabel 1 opgenomen studies, maar dat wordt wel steeds gesuggereerd, aldus Strohschein. De bewering van Biblarz en Stacey dat 'gender is a better predictor than marital status and biological ties' ontbeert daardoor een empirisch solide fundament en heeft volgens Strohschein dan ook weinig te betekenen. Huwelijksstaat raakt zo verstrengeld (confounded) met seksuele identiteit, in die mate dat in de meeste rechtsgebieden (in de VS) alle relaties tussen personen van hetzelfde geslacht, vanwege de obstakels tegen een legaal huwelijk, worden geschaard onder de noemer 'samenwonend(e partners)'. Pas na legalisering van het huwelijk tussen twee personen van hetzelfde geslacht zullen onderzoekers er werkelijk in kunnen slagen om de effecten van seksuele identiteit los te koppelen van huwelijksstaat.

Ten slotte nog een aantal kanttekeningen:

- 1 Over opvoeding door twee mannelijke ouders (homoparen) is nog weinig bekend;
- 2 De uitspraken over (betere) opvoedingskwaliteit en meer warmte in gezinnen met twee vrouwelijke opvoeders zijn mede daarom prematuur, temeer als daarnaast in aanmerking wordt genomen dat
- 3 in een voetnoot bij de zo belangrijke Tabel 1 wordt opgemerkt dat 'Voor elk significant verschil opgenomen in Tabel 1 waren er ongeveer vier of meer niet-significante verschilresultaten die niet zijn opgenomen (!) en
- 4 wellicht wordt 'opvoedingskwaliteit' (te) eenzijdig vanuit een 'moederlijk perspectief' – in termen van klassiek vrouwelijke waarden als 'warmte en intimiteit' – gedefinieerd, terwijl ook het stimuleren van diverse aspecten van competentie relevant is voor de ontwikkeling, zeker in de beleving en waardering van de kinderen zelf (zie bijv. Golombok e.a., 1997: 788).

Louis Tavecchio

Literatuur

- Biblarz, T.J., & Stacey, J. (2010). How does the gender of parents matter? *Journal of Marriage and Family*, 72, 3-22.
- Goldberg, A.E., & Allen, K.R. (2007). Imagining men: Lesbian mothers' perceptions of male involvement during the transition to parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 69, 352-365.

- Golombok, S., Tasker, F., & Murray, C. (1997). Children raised in fatherless families from infancy: Family relationships and the socioemotional development of children of lesbian and single heterosexual mothers. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38, 783-791.
- Golombok, S., Perry, B., Burston, A., Murracy, C., Mooney-Somers, J., Stevens, M., et al. (2003). Children with lesbian parents: A community study. *Developmental Psychology*, 39, 20-33.
- Strohschein, L. (2010). Generating heat or light? The challenge of social address variables. *Journal of Marriage and Family*, 72, 23-28.
- Tasker, F. (2010). Same-sex parenting and child development: Reviewing the contribution of parental gender. *Journal of Marriage and Family*, 72, 35-40.

Little Albert: een cold case?

Ben van de bekendste personen in psychologische handboeken is Little Albert. In 1920 probeerden John Watson, werkzaam aan de Johns Hopkins University en een der grondleggers van het behaviorisme, en Rosalie Rayner te onderbouwen dat alle gedrag aangeleerd is. Van Watson is de uitspraak 'Geef me een dozijn gezonde baby's en ik voed ze op tot willekeurig welke persoon u wil: dokter, advocaat, artiest, koopman, bedelaar of dief, ongeacht hun voorkeuren, talenten, neigingen, vaardigheden, roepingen of ras van zijn voorouders'.

In het Little Albert-experiment wilden Watson en Rayner aantonen dat ook angsten aangeleerd zijn. Ze deden dat door klassieke conditionering van een elf maanden oude baby, genaamd Albert. De bedoeling was te laten zien dat de combinatie van een witte laboratoriumrat met een pijnlijke prikkel er niet alleen toe zou leiden dat Albert voortaan bang zou zijn voor witte ratten, maar voor alle pluizige voorwerpen. De pijnlijke prikkel bestond uit harde slagen met een hamer op een stalen buis. De baselinereactie werd onderzocht door Albert te confronteren met witte ratten, een konijn, een hond, een aap, maskers met en zonder haar en watten. Na zeven sessies waarin het waarnemen van de rat gecombineerd werd met pijnlijk lawaai bleek Albert in een aantal follow-upmetingen bang te zijn voor allerlei pluizige voorwerpen, al dan niet wit. Quod erat demonstrandum. En John B. Watson werd een nog grotere megaster in de psychologie dan hij op dat moment al was.

Beck, Levinson en Irons (2009) ontdekten dat het experiment in z'n geheel op film is gezet. Inmiddels is een samenvatting op You-